

Ukazatele rozvoje Olomouckého kraje jsou varovné, strategie rozvoje kraje a směřování dotací není dostatečně funkční

Tisková zpráva k tiskové konferenci senátorky Jitky Seitlové konané dne 22. 2. 2019

Olomoucký kraj se z hlediska výkonosti ekonomiky dostal v ČR mezi nejslabší (viz grafické přílohy). Spolu s Ústeckým, Libereckým a Karlovarským krajem zaujímá poslední příčky žebříčku hodnocení výše HDP na hlavu¹. Hodnotou těsně nad 70 % průměru 28 zemí EU patří mezi poslední čtyři kraje ČR. Zatímco další tři jmenované kraje jsou tzv. „strukturálně postižené“, zejména z důvodů restrukturalizace a omezování těžebního průmyslu, Olomoucký kraj takové stigma neprovází. V minulých letech byl do skupiny slabých strukturálně postižených krajů řazen také Moravskoslezský, který ale za rok 2017 dosahuje lepšího výsledku 73,8 % průměru HDP zemí EU. Podle dalšího hodnocení HDP na obyvatele v rámci NUTS II je Střední Morava druhá nejslabší za NUTS Severozápad a bude nadále spadat mezi méně rozvinuté regiony EU. Rozdíl mezi průměrnou úrovní HDP na hlavu v ČR a Olomouckým krajem je vyšší, než tomu bylo dříve, nůžky se v neprospěch občanů Olomouckého kraje dále rozevírají.

Stejně povážlivé výsledky poklesu kvality života v Olomouckém kraji dokládají sledovaná kritéria „kvality života“ občanů, prezentovaná v minulých dnech na veřejném slyšení v Senátu. Jsou promítnuta do tří pilířů. Mimo výrazného poklesu ukazatele makroekonomiky klesl ve srovnání s rokem 2000 také ukazatel inovace a celkové kvality života.

V rámci území kraje je z dostupných detailních ukazatelů sociální potřebnosti (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení), stejně jako např. statistik trestné činnosti nezletilých nebo posledních informací o podílu nezaměstnaných zjevné velmi slabé postavení některých oblastí na severu kraje - Jesenicka, části Šumperska a Libavska východně od Olomouce. Méně příznivé údaje vykazují také ukazatele dílčích celků okresu Přerov, koncentrované při jižní hranici kraje. Nízké hospodářské a sociální indexy kopíruje zejména v severní a severovýchodní části kraje velmi nízká volební účast v minulých parlamentních volbách.

Ve zjevném rozporu se snižující se úrovní hospodářsko-sociálního postavení obyvatel kraje vůči standardu ČR jsou údaje o výši poskytovaných evropských dotací. V programovém období 2007 – 2013 byly pro náš kraj v rámci ČR na obyvatele druhé nejvyšší. Obdobné výsledky druhého nejvyššího příjmu evropských dotací na hlavu obyvatele kraje pokračovaly do konce roku 2018.

V situaci povážlivé hospodářské situace kraje při trvající vysoké finanční intervenci se nutně nabízí otázka, zda je využití evropských dotací a jejich rozdělení v rámci kraje správně směřováno a z jakého důvodu nevytváří potřebný multiplikační efekt? Proč se při vysokém transferu financí do regionálních projektů a na rozdíl od většiny ostatních krajů celková bilance hospodářsko-ekonomických ukazatelů u nás dostatečně nelepší? Na rozdíl od

¹ HDP – makroekonomický ukazatel výkonosti ekonomiky, je stanovován jako finální celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území, stručně se jedná o součet korunové hodnoty spotřeby, investic, veřejných nákupů a vývozu.

ostatních méně rozvinutých krajů je sorpční kapacita, hlavní brzda jejich rozvoje, v Olomouckém kraji naopak vysoká.

Příčinou může být nízká efektivita projektů, stejně jako absence synergie dotované investice v území a její přispění k rozvoji spolu s dalšími opatřeními.

Předpokladem posílení hospodářsko-sociální situace obyvatel kraje a změny nepříznivého trendu je podle mého názoru vyloučení negativních praktik klientelistických vazeb a jejich soustředění do projektů přinášejících prospěch pouze úzké skupině uživatelů bez širšího růstového vlivu na okolí. V obecné teorii regionálního rozvoje se jedná se o splnění jedné ze tří hlavních podmínek pro funkčnost finanční intervence – podmínku politicko-etickou.

Zvýšená pozornost by měla být věnována narůstajícím rozdílům mezi centrem a slabými okrajovými oblastmi, které nežádoucí stav významně ovlivňují.

Jestliže máme, v reakci na varovné hospodářsko-sociální ukazatele kraje, změnit trend nízké míry ekonomického růstu a postupného zaostávání za ostatními regiony, je na místě pro příští rok prověřit strategii rozvoje a provést úpravy dotační politiky. Nově by měla lépe zajistit důkladné znalosti specifických podmínek a potřeb kraje, potenciálu odvětví, pro které jsou zde předpoklady, a to se zvýšeným zaměřením na nejslabší oblasti (např. občanské vybavenosti, dostupnosti vysokorychlostního internetu). Zcela reálně je dle mého názoru možné požadovat pro nejslabší oblasti, například Jesenicka, daňové zvýhodnění nebo až tzv. daňové prázdniny tak, aby se zde zvýšila atraktivita podnikání a vznikala perspektivní místa pro mladé. V dotačních podmínkách kraje by pomohlo zvýšené bodování projektů v tzv. slabých oblastech nebo poskytnutí podpory přípravy projektů.

Neřešení povážlivého zaostávání kraje a narůstající rozdíly v územní soudržnosti jsou živnou půdou pro destabilizaci a ohrožení spokojeného a kvalitního života občanů.